

УДК 343.77

DOI: <https://doi.org/10.31359/1993-0941-2023-46-374>

М. В. Шепітько, д.ю.н., професор, професор кафедри кримінального права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, провідний науковий співробітник НДІ вивчення проблем злочинності імені В. В. Сташиса НАПрН України

ORCID ID: 0000-0002-7164-8037

КРИМІНАЛЬНА ПОЛІТИКА В СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

***Анотація:** Забезпечення екологічної безпеки засобами кримінально-правового впливу є необхідним лише в тому випадку, коли інші засоби наявні у представників правозастосовної практики не спрацьовують і не досягають мети чистого та безпечного довкілля. Це підтверджується і тим, що в Україні та світі зберігається високий рівень вчинення екологічних кримінальних правопорушень. Особливо небезпечним кримінальним правопорушенням, яке порушує/нищить екологічну безпеку є екоцид. Вчинення екоциду в Україні з початку широкомасштабного російського вторгнення фіксується представниками правоохоронних органів та потребує реакції як на національному, так і міжнародному рівні. Такий підхід робить необхідним звернення до проблем кримінальної політики в сфері забезпечення екологічної безпеки через змінення підходів у формуванні системи екологічних кримінальних правопорушень, кореляції кримінально-правових та процесуальних засобів впливу на осіб, а також – введення кримінальної відповідальності юридичних осіб в Україні.*

***Ключові слова:** кримінальна політика, екологічна безпека, екологічне кримінальне правопорушення, екоцид, кримінальна відповідальність юридичних осіб*

Постановка проблеми. Високий відсоток вчинення екологічних кримінальних правопорушень в Україні вказує на недостатню кількість досліджень з метою вивчення системи таких кримінальних правопорушень, їх попередження на ранніх стадіях, застосування засобів кримінально-правового впливу на фізичних та юридичних осіб. Це потребує зміни підходів законодавця та правозастосувача до забезпечення безпеки довкілля. Крім того, наявна екологічна політика в Україні ігнорує воєнний стан та ознаки масового знищення рослинного та тваринного світу, отруєння атмосфери та водних ресурсів, а також подібних дій, спроможних спричинити екологічну катастрофу (екоциду). Саме тому названі не вирішені проблеми потребують подальшого наукового опрацювання та побудови кримінальної політики в сфері забезпечення екологічної безпеки.

Огляд останніх досліджень та публікацій. Проблемам кримінально-правового, кримінологічного та криміналістичного забезпечення охорони довкілля приділяли увагу в різний час правники та науковці – С. Гавриш [1], О. Заїчко [2], С. Книженко [3], Т. Корнякова [4], Н. Нетеса [5], О. Одерій [6], К. Оробець [7] та Ю. Турлова [8]. Слід констатувати, що ці дослідження також стосувалися і проблем формування кримінальної політики в цій сфері.

Мета статті. Метою статті є дослідження формування сучасної кримінальної політики в сфері забезпечення екологічної безпеки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Відповідно до Основних засад (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2030 року, затверджених Законом України від 28 лютого 2019 року № 2697-VIII визначаються: 1) існуючі проблеми та сучасний стан довкілля в Україні; 2) мета, засади, принципи та інструменти державної екологічної політики; 3) стратегічні цілі та завдання; 4) етапи реалізації державної екологічної політики; 5) моніторинг та оцінка виконання; 6) очікувані резуль-

тати. Авторам даної стратегії не вдалося акцентувати окрему увагу на протидії кримінальним правопорушенням в цій сфері. Натомість окремі, не системні завдання можуть стосуватися окремим проявам кримінальної політики в сфері забезпечення екологічної безпеки: 1) протидія незаконному обігу та торгівлі об'єктами дикої фауни і флори; 2) забезпечення охорони та захисту природи; 3) посилення відповідальності за шкоду, заподіяну довкіллю, відповідно до міжнародних зобов'язань України; 4) кіберзахист відповідних екологічних інформаційних ресурсів, систем, баз даних. Слід зазначити, що з початком широкомасштабної російської агресії проти України, що супроводжувалося знищенням природного середовища, сільськогосподарських земель, промисловості, вчиненням екоциду чинна Стратегія перестала бути актуальною та стала такою, що не відповідає реаліям сьогодення.

Одним із пріоритетних завдань Кримінального кодексу України законодавець визначив правове забезпечення охорони довкілля (ст. 1). З метою реалізації цього завдання в Особливій частині Кримінального кодексу України було встановлено окремий VIII розділ «Кримінальні правопорушення проти довкілля», в якому було передбачено 22 норми, що включають склади кримінальних правопорушень та покарання за їх вчинення. У цілому ці норми покликані охороняти екологічну безпеку та довкілля (ст.ст. 236, 237, 253), відомості про екологічний стан (ст. 238), землі (ст.ст. 239-239-2, 254), надра (ст. 240), бурштин (ст. 240–1), повітря (ст. 241), води (ст.ст. 242–244), рослинний та тваринний світ (ст.ст. 245–252). Разом з цим не можна стверджувати, що даний перелік екологічних кримінальних правопорушень є вичерпним, оскільки велика кількість кримінальних правопорушень, що посягають на довкілля та екологічну безпеку включені в інші розділи Кримінального кодексу України. Наприклад, кримінальні правопорушення, що посягають на радіаційну безпеку, включені до розділу IX та X Особливої частини Кримінального кодексу України «Кримінальні правопорушення проти громадської безпеки» (ст. 265-267-1) та «Кримінальні правопорушення проти безпеки виробництва» (ст. 274). У перший із названих розділів також включено норму, що перед-

бачає кримінальну відповідальність за незаконне ввезення на територію України відходів і вторинної сировини (ст. 268). Під час війни актуальним, на жаль стало вчинення екоциду, про що свідчать статистичні дані Офісу Генерального прокурора та масштабність наслідків для довкілля (див., напр. [9]).

Згідно зі статистичними даними Офісу Генерального прокурора було зареєстровано кримінальних проваджень за ознаками кримінальних правопорушень проти довкілля у 2021 р. – 5416 (з повідомленням про підозру – 1365; з обвинувальним актом – 1191); 2022 р. – 4018 (з повідомленням про підозру – 1189; з обвинувальним актом – 1026); 2023 р. – 4741 (з повідомленням про підозру – 1426; з обвинувальним актом – 1175) [10]. Таким чином, 22–25,5% з розпочатих кримінальних проваджень потрапляє до суду з обвинувальним актом. Також за даними Офісу Генерального прокурора було зафіксовано 2021–2023 рр. 24 кримінальних проваджень за фактом вчинення екоциду, жодне з яких не призвело до повідомлення про підозру або обвинувального акту [10]. Екоцид здатний знищити екологічну безпеку, тому в Україні визнається таким, що посягає на безпеку людства.

Практика введення кримінальної відповідальності юридичних осіб за вчинення екологічних кримінальних правопорушень стала набувати після рекомендації Європейського Комітету з проблем злочинності Ради Європи в 1978 р. та із прийняттям Конвенції Ради Європи про захист довкілля засобами кримінального законодавства (ETS № 172) в 1998 р. Передумовою такого закріплення стало рішення Міжнародного конгресу карного права в Бухаресті 1929 р. щодо можливості кримінальної відповідальності юридичних осіб [11]. Слід констатувати, що країни романо-германської правової сім'ї саме під впливом бажання забезпечити екологічну безпеку в своїх європейських країнах змінили підходи щодо застосування кримінальної відповідальності виключно до фізичних осіб.

Відповідно до Конвенції Ради Європи про захист довкілля засобами кримінального законодавства (ETS № 172) від 4 листопада 1998 р., ратифікованої Україною, умисними злочинами (ст. 2) визнаються: а) злив, викид або випуск речовин або іоні-

зуючого випромінювання в повітря, ґрунт або воду, які: і) слугують причиною смерті або наносять тілесні ушкодження будь-якій людині або ii) викликають серйозну небезпеку настання смерті або тілесних ушкоджень людини; b) незаконний злив, викид або випуск речовин або іонізуючого випромінювання в повітря, ґрунт або воду, що завдають або здатних зробити шкідливий вплив на атмосферне повітря, води або ґрунту, загрозу життю або здоров'ю людини або станом охоронюваних пам'яток історії та культури, іншим охоронюваним об'єктам, власності, завдати шкоди життю або здоров'ю тварин або рослин; c) незаконний вивіз, обіг, зберігання, транспортування, експорт або імпорт небезпечних відходів, що викликають чи здатні призвести до смерті або серйозної шкоди здоров'я будь-якої людини або здатні зробити шкідливий вплив на атмосферне повітря, ґрунту, води, завдати серйозної шкоди життю або здоров'ю тварин або рослин; d) незаконна діяльність виробництва, що являє небезпеку операції і викликає смерть або здатного привести до смерті або серйозної шкоди здоров'я будь-якої людини або здатна зробити шкідливий вплив на атмосферне повітря, ґрунт, воду, завдати серйозної шкоди життю або здоров'ю тварин або рослин; e) незаконне виробництво, обіг, зберігання, транспортування, експорт або імпорт ядерних речовин або інших шкідливих радіоактивних речовин, що служить або може служити причиною смерті або завдає або може завдати серйозної шкоди здоров'ю людини або якості повітря, ґрунту, води, тварин або рослин в разі, якщо подібні дії вчинені умисно. Крім того, Конвенція підштовхує сторони до того, щоб вони визначилися, які із цих екологічних злочинів можуть за національним законодавством бути визнаними такими, що вчиняються через необережність (ст. 3).

Євроінтеграційні процеси, рух України до Європейського Союзу (ЄС) потребують не тільки сприйняття міжнародно-правових актів, але й впровадження європейських норм, які регулюють сферу екологічної безпеки. Так, з точки зору формування кримінальної політики привертає увагу окрема директива Європейського парламенту та Ради про захист навколишнього середовища засобами кримінального права 2008/99/ЄС

від 19 листопада 2008 р. Держави-члени ЄС забезпечують, щоб така поведінка становила кримінальне правопорушення, якщо вона є незаконною та вчинена навмисно або принаймні з серйозною недбалістю: а) викид, випромінювання або введення певної кількості матеріалів або іонізуючого випромінювання в повітря, ґрунт або воду, що спричиняє або може спричинити смерть чи серйозні травми будь-якої особи або суттєву шкоду якості повітря, якості ґрунту чи якості води, тварин чи рослин; б) збирання, транспортування, утилізація або утилізація відходів, включаючи нагляд за такими операціями та подальший догляд за місцями утилізації, а також дії, вжиті як дилер або брокер (утилізація відходів), які спричиняють або можуть спричинити смерть або серйозні травми будь-якої особи або суттєва шкода якості повітря, якості ґрунту чи води, або тваринам чи рослинам; с) перевезення відходів, якщо ця діяльність підпадає під дію частини 35 статті 2 Регламенту (ЄС) № 1013/2006 Європейського Парламенту та Ради від 14 червня 2006 р. про перевезення відходів (б) і здійснюється в кількості, що не є незначною, незалежно від того, виконується вона в одній партії або в кількох партіях, які видаються пов'язаними; д) експлуатація заводу, на якому здійснюється небезпечна діяльність або на якому зберігаються чи використовуються небезпечні речовини чи препарати, і яка, поза межами заводу, спричиняє або може спричинити смерть чи серйозні травми будь-якої особи або істотну шкоду якості повітря, якості ґрунту чи води, тварин чи рослин; е) виробництво, обробка, використання, утримання, зберігання, транспортування, імпорт, експорт або захоронення ядерних матеріалів або інших небезпечних радіоактивних речовин, що спричиняє або може спричинити смерть або серйозні травми будь-якої особи або істотну шкоду якості повітря, якості ґрунту або якості води, тварин чи рослин; ф) вбивство, знищення, володіння або вилучення зразків дикої фауни чи флори, що охороняються, за винятком випадків, коли дія стосується незначної кількості таких зразків і має незначний вплив на статус збереження виду; г) торгівля зразками видів дикої фауни чи флори, що охороняються, або їх частинами чи похідними, за винятком випадків, коли дія стосується незначної кількості

таких зразків і має незначний вплив на статус збереження виду; h) будь-яка поведінка, яка спричиняє значне погіршення середовища існування на території, що охороняється; i) виробництво, імпорту, експорт, розміщення на ринку або використання озоноруйнівних речовин.

Важливим акцентом Конвенції Ради Європи та директиви ЄС стало звернення уваги на корпоративну відповідальність (кримінальну відповідальність юридичних осіб). Так, за ст. 9 Конвенції кожна із Сторін вживає необхідних заходів щодо створення умов для застосування кримінальних або адміністративних санкцій або заходів впливу до юридичних осіб, від імені яких злочин, згаданий у ст.ст. 2 або 3, було скоєно їх органами або членами або іншим представником. При чому корпоративна відповідальність відповідно до параграфа 1 цієї статті не виключає кримінального переслідування фізичної особи. Отже, Україна як інші держави вже повинні були визначитися щодо застосування заходів кримінально-правового або адміністративно-правового впливу на юридичних осіб. Відомо, що до тепер в кримінальному законодавстві України відсутнє положення щодо можливості кримінально-правового впливу на юридичних осіб (корпорацій) за вчинення екологічних кримінальних правопорушень. Подібний підхід зберігається і в названій вище директиві ЄС, яка підкреслює, що держави-члени ЄС забезпечують, щоб юридичні особи могли бути притягнуті до відповідальності за кримінальні правопорушення, зазначені у ст. ст. 3 і 4, якщо вони були вчинені для їхньої вигоди будь-якою особою, яка займає керівну посаду в юридичній особі, діючи індивідуально або як частина органу юридичної особи, заснованого на:

- a) повноваженні на представництво юридичної особи;
- b) повноваженні приймати рішення від імені юридичної особи; або
- c) повноваженні здійснювати контроль всередині юридичної особи.

Таким чином, в кримінальному законодавстві України складається ситуація необхідності перегляду не тільки щодо змісту кримінальних правопорушень проти довкілля, але й в більш

широкому сенсі, які стосуються екологічної безпеки в цілому. Також проблема стає очевидною, оскільки кримінально-правових засобів реагування на вчинення кримінальних правопорушень в цій сфері фізичними особами є недостатньо. Наявна необхідність встановлення кримінальної відповідальності юридичних осіб, а у випадку здійснення агресії, воєнних злочинів та екоциду – відповідальності держави-агресора та її представників.

На нашу думку, введення кримінальної відповідальності юридичних осіб за вчинення екологічних кримінальних правопорушень в Україні призведе до їх зменшення на виробництві. Потрібно констатувати, що саме діяльність на виробництві може здійснити істотні та великі викиди небезпечних речовин у повітря, воду та землю, що часом призводить до загибелі рослинного та тваринного світу, шкоди здоров'ю або життю людей. Що стосується екологічних наслідків ведення державою-агресором війни проти України, то ці питання мають вирішуватися шляхом застосування норм національного та міжнародного кримінального права. Так, слід звернути увагу на екоцид (масове знищення рослинного або тваринного світу, отруєння атмосфери або водних ресурсів, а також вчинення інших дій, що можуть спричинити екологічну катастрофу), кримінальну відповідальність за який передбачено в ст. 441 КК України. Також за Римським статутем Міжнародного кримінального суду таким воєнним злочином визнається «масштабна, довготривала та серйозна шкода навколишньому природному середовищу, яка буде явно надмірною в порівнянні з конкретною та безпосередньо очікуваною загальною військовою перевагою» (ст. 8). Це дає підставу для розгляду подібних діянь держави-агресора в Україні в межах юрисдикції Міжнародного кримінального суду.

За даними Державної служби статистики за обсягами викидів в 1992 році Україна входила до 7 найбільших країн-забруднювачів у світі, викидаючи в атмосферу 15,5 млн. тон забруднюючих речовин, а в 2017 році їхня кількість зменшилася до 2,58 млн. тон, з яких 60% належить енергетиці та промисловості [12]. До таких підприємств в Україні відносять Арселор-Міттал Кривий Ріг, ММК ім. Ілліча, Бурштинська ТЕЦ, Кура-

хівська ТЕС, Павлоградвугілля, тощо. Відповідно до даних ОБСЄ ведення бойових дій на Донбасі призвело до підтоплення або затоплення шахт в регіоні та перевищенню концентрації забруднювальних речовин в ґрунтах, зокрема ртуті, ванадію, кадмію, нерадіоактивного стронцію у районі проведення бойових дій іноді сягало 17 разів [13]. Такі невтішні дані свідчать про нагальну потребу реакції держави на забруднення довкілля, що відбувається в цілому за підбурювання й на користь окремих юридичних осіб (в першому випадку – підприємств, у другому – іноземної держави).

Висновки. Проведене дослідження дозволило дійти висновків про необхідність нагальних змін в забезпеченні екологічної безпеки та кримінальної політики в цій сфері. Не дивлячись на те, що наявні позитивні зміни в зменшенні викидів в Україні, наявні інші виклики, які потребують негайного реагування. Такими негативними викликами є діяльність корпорацій (юридичних осіб), на користь яких здійснюються посягання на довкілля (в воду, повітря, землю та ін.). На нашу думку, необхідною реакцією держави має можливість кримінальної відповідальності юридичних осіб за вчинення кримінальних правопорушень проти довкілля та інших, які посягають на екологічну безпеку (заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб). Вчинення кримінальних правопорушень проти екологічної безпеки здійснюються під час війни на окупованих територіях, в межах бойових дій та як наслідок вчинення масштабного злочину – екоциду, потребує окремої реакції в межах діяльності Міжнародного кримінального суду та національних правоохоронних та судових органів.

Список використаних джерел:

1. Second International Congress of Penal Law (Bucharest, 6–12 October 1929). Resolutions of the Congresses of the International Association of Penal Law (1926-2014). Edited by J. L. de la Cuesta, Y. Blanco Cordero. No 86. URL: <https://www.penal.org/sites/default/files/files/RICPL.pdf>
2. Близько 40 шахт Донбасу вже не підлягають експлуатації – ОБСЄ. *ТСН*. 29.11.2017. URL: <https://tsn.ua/ukrayina/blizko-40-shaht-donbasu-vzhe-ne-pidlyagayut-ekspluatatsiyi-obsye-1050690.html>

3. Заїчко О. В. Запобігання незаконній порубці або незаконному перевезенню, зберіганню, збуту лісу : монографія; наук. ред. Б. М. Голівкін. Харків : Право, 2019. 192 с. URL: https://pravoizdat.com.ua/image/data/Files/582/3_Zapobigannja%20nezakonnij%20porubci...lisu_vnutri.pdf
4. Книженко С. О. Криміналістична характеристика та основні положення розслідування екологічних злочинів: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. спец.: 12.00.09; Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2006. 20 с.
5. Корнякова Т. В. Кримінологічні засади запобігання органами прокуратури злочинам проти довкілля: монографія; НАПрН України, Ін-т вивч. пробл. злочинності. Київ: Ін Юре, 2011. 407 с.
6. Нетеса Н. В. Кримінальна відповідальність за порушення правил охорони або використання надр: монографія. Харків : Право, 2013. 304 с.
7. Одерій О. В. Теорія і практика розслідування злочинів проти довкілля: монографія. Донец. юрид. ін-т. Харків: Діса плюс, 2015. 527 с.
8. Оробець К. М. Кримінальна відповідальність за незаконне зайняття рибним, звіриним або іншим водним добувним промислом: монографія. наук. ред. В. А. Ломако; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2014. 256 с.
9. Офіційний сайт Офісу Генерального прокурора України. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/normativni-dokumenti-prokuraturi>
10. Турлова Ю. А. Кримінально-правова характеристика осіб, які вчиняють екологічні злочини. *Право України*. № 2, 2016. С. 159–167.
11. У Міндовкїллі назвали руйнування Каховської ГЕС найбільшим екоцидом з початку війни. Укрінформ, 19 березня 2024. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3719619-u-mindovkilli-nazvali-rujnuvanna-kahovskoi-ges-najbilsim-ekocidom-z-pocatku-vijni.html>
12. Экологические преступления: квалификация и методика расследования. Под общей ред. проф. В. Е. Коноваловой и проф. Г. А. Матусовского. Харьков, 1994. 225 с. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/KNIGI-2013/Ekologicheskie_prestupleniy_1994.pdf
13. Ярошук О. Хто найбільше забруднює повітря України: ТОП-10. *Рубрика*. 20.12.2018 р. URL: <https://rubryka.com/article/yak-zrobyty-yalynku-vlasnoruch-5-eko-idej/>

REFERENCES:

1. Second International Congress of Penal Law (Bucharest, 6–12 October 1929). Resolutions of the Congresses of the International Association of Penal Law (1926–2014). Edited by J. L. de la Cuesta, Y. Blanco Cordero. No 86. URL: <https://www.penal.org/sites/default/files/files/RICPL.pdf>

2. Blyzko 40 shakht Donbasu vzhe ne pidliahaiut ekspluatatsii – OBSIe. TSN. 29.11.2017. URL: <https://tsn.ua/ukrayina/blizko-40-shaht-donbasu-vzhe-ne-pidlyagayut-ekspluatatsiyi-obsye-1050690.html>
3. Zaichko O. V. (2019). Zapobihannia nezakonnii porubtsi abo nezakonnomu perevezenniu, zberihanniu, zbutu lisu : monohrafiia; B. M. Holovkin. (Ed.). Kharkiv : Pravo. URL: https://pravoizdat.com.ua/image/data/Files/582/3_Zapobigannja%20nezakonnij%20porubci...lisu_vnutri.pdf
4. Knyzhenko S. O. (2006). Kryminalistychna kharakterystyka ta osnovni polozhennia rozsliduvannia ekolohichnykh zlochyniv: Candidate's thesis: 12.00.09; Khark. nats. un-t vnutr. sprav. Kharkiv.
5. Korniakova T. V. (2011). Kryminolohichni zasady zapobihannia orhanamy prokuratury zlochynam proty dovkillia: : monohrafiia; NAPrN Ukrainy, In-t vyvch. probl. zlochynnosti. Kyiv: In Yure.
6. Netesa N. V. (2013). Kryminalna vidpovidalnist za porushennia pravyl okhorony abo vykorystannia nadr: monohrafiia. Kharkiv : Pravo.
7. Oderii O. V. (2015). Teoriia i praktyka rozsliduvannia zlochyniv proty dovkillia: monohrafiia. Donetsk. yuryd. in-t. Kharkiv : Disa plus.
8. Orobets K. M. (2014). Kryminalna vidpovidalnist za nezakonne zainiattia rybnyim, zvirynym abo inshym vodnym dobuyvnyim promyslom: monohrafiia. V. A. Lomako. (Ed.); Nats. yuryd. un-t im. Yaroslava Mudroho. Kharkiv : Pravo.
9. Ofitsiyniy sait Ofisu Heneralnoho prokurora Ukrainy. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/normativni-dokumenti-prokuraturi>
10. Turlova Yu. A. (2016). Kryminalno-pravova kharakterystyka osib, yaki vchyniaiat ekolohichni zlochyny. *Pravo Ukrainy*. № 2.
11. U Mindovkilli nazvaly ruinuвання Kakhovskoi HES naibilshym ekotsydom z pochatku viiny. Ukrinform, 19 bereznia 2024 p. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3719619-u-mindovkilli-nazvali-rujnuвання-kahovskoi-ges-najbilsim-ekocidom-z-pochatku-vijni.html>
12. Ekolohicheskye prestupleniia: kvalyfykatsiia y metodyka rassledovaniia. V. E. Konovalova, H. A. Matusovskuy. (Eds.). (1994). Kharkov. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/KNIGI-2013/Ekologicheskie_prestupleniy_1994.pdf
13. Yaroshchuk O. (2018). Khto naibilshe zabrudniuie povitria Ukrainy: TOP-10. Rubryka. 20.12.2018 r. URL: <https://rubryka.com/article/yak-zrobyty-yalynku-vlasnoruch-5-eko-idej/>

M. V. Shepitko

Criminal Policy in the Sphere of Environmental Security Protection

Summary. Ensuring environmental safety by means of criminal law influence is necessary only when other means available to representatives of law enforcement practice do not work and do not achieve the goal of a clean and safe environment.

This is also confirmed by the high level of environmental criminal offenses in Ukraine and the world. A particularly dangerous criminal offense that violates/destroys environmental safety is ecocide. The commission of ecocide in Ukraine since the beginning of the full-scale Russian invasion has been recorded by representatives of law enforcement agencies and requires a response both at the national and international levels.

Negative challenges in this area are the activities of corporations (legal entities), for the benefit of which encroachments on the environment (water, air, land, etc.) are carried out. The necessary response of the state may be the criminal liability of legal entities for committing criminal offenses against the environment and others that encroach on environmental safety (criminal legal measures against legal entities). However, this institution of criminal law remains underdeveloped.

This approach makes it necessary to address the problems of criminal policy in the field of ensuring environmental safety through changing approaches in the formation of the system of environmental criminal offenses, the correlation of criminal-legal and procedural means of influencing individuals, as well as the introduction of criminal liability of legal entities in Ukraine.

The high percentage of environmental criminal offenses in Ukraine indicates an insufficient number of studies aimed at studying the system of such criminal offenses, their prevention in the early stages, and the use of means of criminal legal influence on individuals and legal entities. This requires a change in the approaches of legislators and law enforcers to ensuring environmental safety. In addition, the existing environmental policy in Ukraine ignores the state of war and signs of mass destruction of flora and fauna, poisoning of the atmosphere and water resources, as well as similar actions capable of causing an ecological catastrophe (ecocide). Criminal offenses against environmental safety are committed during war in occupied territories, within the limits of hostilities and as a consequence of committing a full-scale crime – ecocide, requiring a separate response within the scope of the activities of the International Criminal Court and national law enforcement and judicial bodies. That is why the named unresolved problems require further scientific study and construction of criminal policy in the field of ensuring environmental security.

Keywords: *criminal policy, environmental security, environmental criminal offense, ecocide, corporate criminal liability*